

Betydelsen av Karleby-Jakobstad flygplats för näringslivet

Kuva: Keskipohjanmaa/Clas-Olav Slotte

2018

POHJANMAAN
KAUPPAKAMARI

CONNECTION
KOKKOLA-JAKOBSTAD

KOKKOLAN
KAUPUNKI

Inledning

I den här utredningen har man kartlagt betydelsen av Jakobstad-Karleby flygplats för regionens företag. Regionen präglas av en mycket stark exportindustri och smidiga flygförbindelser är en nödvändig förutsättning för att företagen ska klara sig på den globala marknaden.

WSP Finland Ab genomförde projektet i oktober-november 2018 på initiativ av Österbottens handelskammare. Förutom handelskammaren har också företagen bidragit med värdefull information till arbetet i form av resultaten från en omfattande enkät och kompletterande intervjuer.

Arbetsgruppen på WSP Finland Ab utgjordes av direktör, professor Jorma Mäntynen, DI Riina Isola, DI Riku Huhta och DI Ruut Haapamäki. Avdelningschef Mattias Frithiof från WSP Sverige i Stockholm bidrog med information om flygtrafiken i Sverige.

Österbottens handelskammare representerades av direktör Paula Erkkilä, verkställande direktör Juha Häkkinen och informationschef Mia Brännbacka.

Innehåll

- Exporten kräver flygförbindelser
- Goda flygförbindelser stärker regionens uppgång
- Profilen för Karleby-Jakobstad flygplats
- Näringslivet i Karleby-Jakobstadsregionen
- Företagens omsättning i Mellersta Österbotten och Österbotten år 2016
- Tillgängligheten till Karleby-Jakobstad flygplats ur näringslivets synvinkel
- Befolkningen på verkningsområdet för Karleby-Jakobstad flygplats
- Enkät om näringslivets behov av förbindelser
- Betydelsen av Karleby-Jakobstad flygplats för regionens företag
- Karleby-Jakobstad flygplats för affärsresor
- Affärsresor utomlands
- Kunden alltid i centrum – även inom flygtrafiken
- Flygtidtabeller ska betjäna kundernas behov
- Exempel på flygplatser i Sverige
- Möjligheterna med fjärrstyrd flygledning

Exporten kräver flygförbindelser

Karleby-Jakobstadsregionens exportföretag på världsmarknaden

- Värdet av exporten för regionens företag år 2017 var **2,4 miljard euro**
- Det är absolut nödvändigt för internationella kunder att snabbt kunna besöka regionen under beställnings- och leveransprocessen
- Exportföretagen har ett stort behov av att snabbt och smidigt kunna träffa kunder på den internationella marknaden

Karleby-Jakobstad flygplatsens konkurrenskraft bör stärkas

- Flygplatsen är nödvändig för regionens internationella affärsverksamhet
- Företagen behöver fungerande flygförbindelser till Helsingfors och Stockholm
- Goda flygförbindelser stärker regionens och landets konkurrenskraft

Goda flygförbindelser...

Säkerställandet av Karleby-Jakobstad flygplatsens tillväxt och utveckling

- Regionen har en mycket stark exportindustri enligt finländska mått, så flygförbindelserna till och från regionen är avgörande för konkurrenskraften.
- Även många andra företag och organisationer i området är i behov av flygförbindelser.
- De viktigaste förbindelserna för affärsresenärer är Helsingfors och Stockholm, varifrån olika allianser har ett brett utbud av internationella flygresor och företagen kan utnyttja code sharing.
- Goda flygförbindelser upprätthåller och ökar efterfrågan. Sämre flygförbindelser leder till ett minskat antal resenärer trots att det finns ett behov av att resa.

Fastställandet av volymmålsättningen för Karleby-Jakobstad flygplats

- Ett djärvt mål som kräver bestämda utvecklingsinsatser - till exempel att fördubbla antalet passagerare fram till ett visst år.
- För reguljärflygens del måste volymen ökas och detta görs genom att stärka inkommande och utgående reseflöden via Helsingfors och Stockholm.
- Ändamålsenliga resmål och tidtabeller kommer också att öka antalet affärsresor via Karleby-Jakobstad flygplats.
- Charterresor kan flygas till vilken semesterort som helst och de medför en del av volymtillväxten.

...stärker regionens uppgång

En ökning av antalet passagerare på flygplatsen kräver ett målinriktat samarbete mellan aktörer

- Effektiv marknadsföring förutsätter samarbete mellan regionala, nationella och internationella aktörer.
- Marknadsföringen ska fokuseras noggrant och regionens styrkor ska användas.
- För att uppnå detta mål krävs en aktiv lokomotivorganisation.

Modell utifrån – speciellt från flygtrafiken i Sverige

- I utvecklingen av flygtrafikmarknaden lönar det sig att utvärdera internationella erfarenheter och använda sig av dem i regionen på bästa sätt.
- Vad gäller utvecklingen av fjärrstyrd flygledning är Sverige ett av de ledande länderna i världen och det finns erfarenheter av detta bl.a. i Sundsvall.
- Många svenska flygplatser marknadsföring har varit målinriktad och framgångsrik.
- Ägarförhållandet i flygplatser är mångsidigare i Sverige än i Finland.

Profilen för Karleby-Jakobstad flygplats

Karleby-Jakobstad flygplats togs i bruk år 1960 och då med namnet Kronoby flygplats. Namnet ändrades till Karleby-Jakobstad flygplats år 2010. Ca 70 % av flygplatsens resenärer är affärsresenärer, vilket är en stor andel. Området som berörs av flygplatsen har en befolkning på cirka 130 000.

Karleby- och Jakobstadsregionen är en av Finlands viktigaste koncentrationer av exportindustri. Fungerande internationella flygförbindelser är en nödvändighet för regionens affärsliv. Efterfrågan på direkta flygturer utomlands har varit stabil med cirka 20 000 passagerare per år. Internationella kunder måste kunna nå Karleby-Jakobstadsregionen under inköps- och produktionsprocessen, och regionens företag måste kunna resa ut i världen för att besöka sina kunder.

Den senaste tiden har flygplatsens verksamhet präglats av en osäkerhet gällande flygförbindelser och operatörer. Detta är förödande, eftersom företagens resor drar ut på tiden och det blir svårare för utländska kunder att besöka regionen.

På längre sikt återspeglas bristerna i flygförbindelserna negativt på företagens verksamhetsmiljö och etableringsbeslut. Resultatet blir att regionens och hela landets konkurrenskraft försämras. En sådan utveckling måste bekämpas och flygtrafiken måste utvecklas på alla sätt.

Antalet resenärer vid Karleby-Jakobstad flygplats

År	Resenärer på inrikes flygturer	Resenärer på utrikes flygturer	Resenärer sammanlagt
2014	48 478	20 191	68 669
2015	69 534	18 505	88 039
2016	69 433	19 333	88 766
2017	60 681	19 138	79 819

Lähde: Finavia

Näringslivet i Karleby- och Jakobstadsregionen

Regionen kring Karleby-Jakobstad flygplats har en mångsidig företagsverksamhet. Det finns många företag i regionen vars export står för mer än 90 % av produktionen. Flera företag har meddelat att de har för avsikt att öka exporten och 70 % av de som besvarade handelskammarens Business Panel rapporterade att exporten ökade år 2018 jämfört med föregående år.

Viktiga industrier i Karlebyregionen är den kemiska industrin, metallindustrin, livsmedelsindustrin och skogsindustrin. I Karlebyregionen satsar man också på forskning, utveckling och innovation (RDI) som betjänar näringslivet och på att höja produktionens förädlingsgrad. Regionens företagsnätverk utvecklas till kluster.

Viktiga industribranscher i Jakobstadsregionen är skogsindustrin, metallindustrin, livsmedelsindustrin och båttillverkningen.

Storindustriområden

Kokkola Industrial Park (KIP) är det viktigaste oorganiska kemiklustret i Nordeuropa. Stora företag inom kemi- och metallindustrin, såsom Boliden Kokkola, Freeport Cobalt, Yara Suomi, Cabb, Tetra Chemicals Europe, Woikoski och Neste har etablerat sig på området. Dessutom har cirka 60 serviceföretag etablerat sig på området. Det finns över 2250 arbetsplatser på området och företagens omsättning är nästan 1,7 miljarder euro, varav 1,5 miljarder euro exporteras. Investeringar på 600 miljoner euro är under planering på området. Karleby hamn är Finlands tredje största allmänna hamn och Finlands största transitohamn.

I Jakobstad finns Alholmen Industrial Park med 9 industriföretag och över 50 serviceföretag. Dessutom finns Jakobstads hamn och hamnoperatören Euroports på området. Industriföretagen på området är UPM:s cellulosafabrik och såg, tillverkarna av förpackningsmaterial Walki och BillerudKorsnäs, energibolaget Alholmens Kraft, tillverkaren av kompositlösningar NCE, metallrörstillverkaren OSTP och båttillverkarna Baltic Yachts och Nautor's Swan. Det finns över 1 900 arbetsplatser på området. Den sammanlagda omsättningen för företagen på området är 1,1 miljarder euro, varav cirka 900 miljoner euro går på export.

Största delen av exporten från området går till Sverige och de övriga nordiska länderna samt Europa. I vissa av företagen är exporten global.

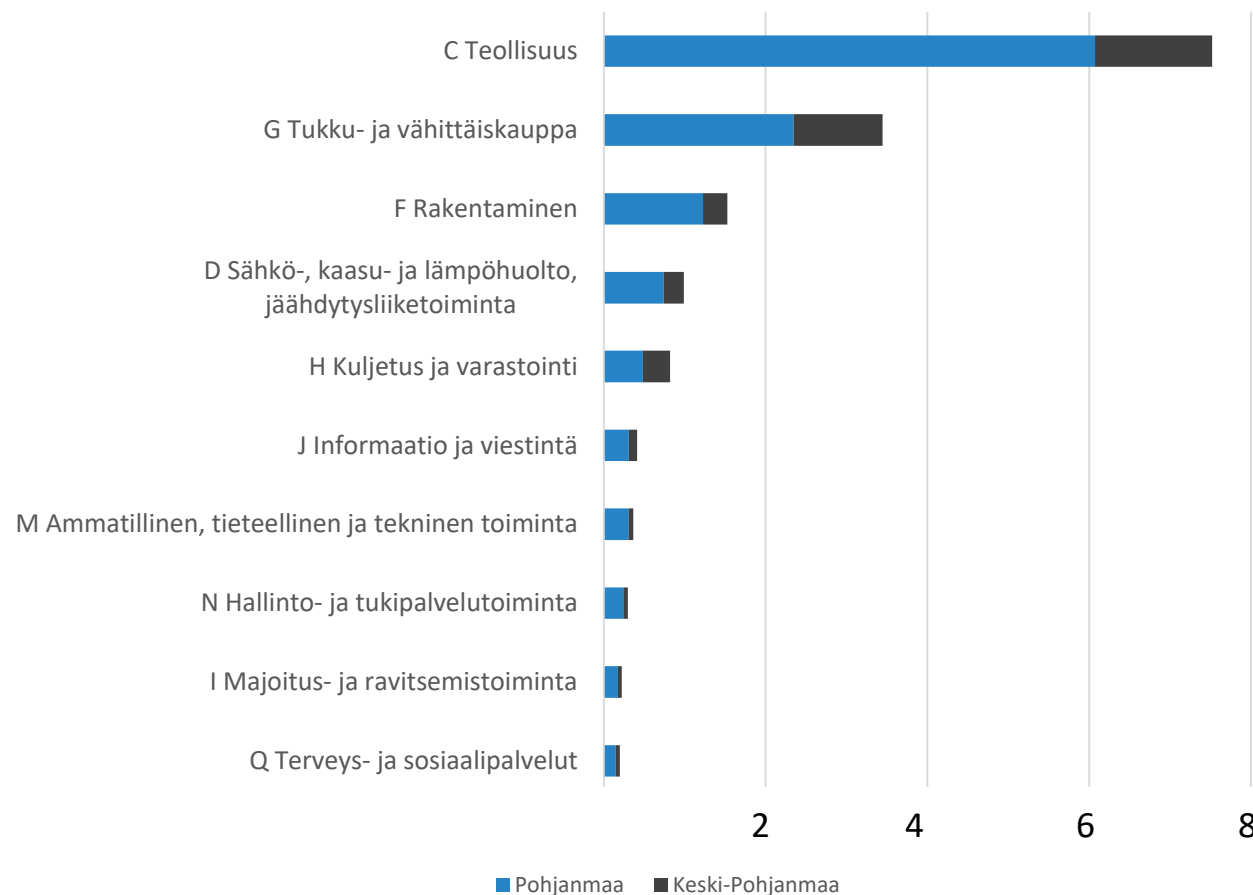
I relation till exportvärdet från Karleby- och Jakobstadsregionen är flygplatsens driftskostnader ytterst marginella

Företagens omsättning i Mellersta Österbotten och Österbotten år 2016

(miljarder euro)

10 största branscherna

Källor: Tullen & Statistikcentralen. Statistik över regional företagsverksamhet

Mellersta Österbottens och Österbottens varuexport var **6,1 miljarder** dvs. **mer än 10 %** av hela landets varuexport 2017

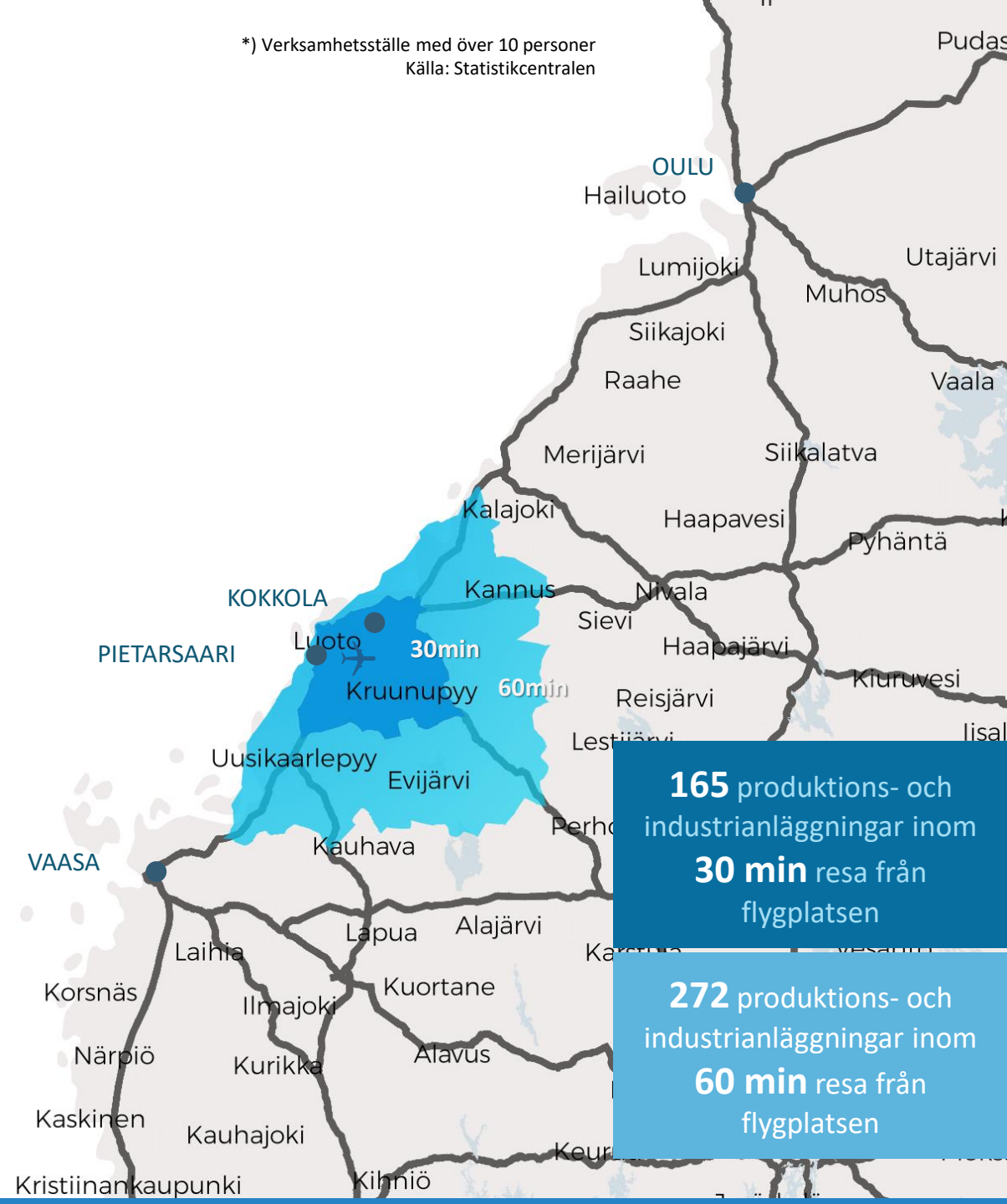
Industrins omsättning i landskapen Mellersta Österbotten och Österbotten år 2016 var nästan **8 miljarder €**

Tillgängligheten till Karleby-Jakobstad flygplats ur näringslivets synvinkel

Karleby-Jakobstad flygplats är i hög grad tillgänglig ur näringslivets synvinkel. 270 produktions- och industrianläggningar ligger inom en timmes bilresa. Det finns sammanlagt över 7000 företag i Karleby- och Jakobstadsregionen. Affärsresornas volymer kan öka om utbudet av flygförbindelser skulle motsvara företagets behov bättre än det gör nu. Det finns också forsknings- och utbildningsanstalter och andra organisationer som behöver inrikes- och utrikesförbindelser.

År 2017 stod utländska turister för 11 % av övernattningarna i Mellersta Österbotten och 22 % i Österbotten. I Nyland och Lappland var andelen betydligt högre, cirka 50 % i vardera.

År 2017 har Karleby- och Jakobstadsregionen haft cirka 22 000 utländska övernattningar. Regionens internationella turism har fortfarande mycket outnyttjad potential. Karleby-Jakobstad flygplats spelar en viktig roll vad gäller att öka flödet av turister.

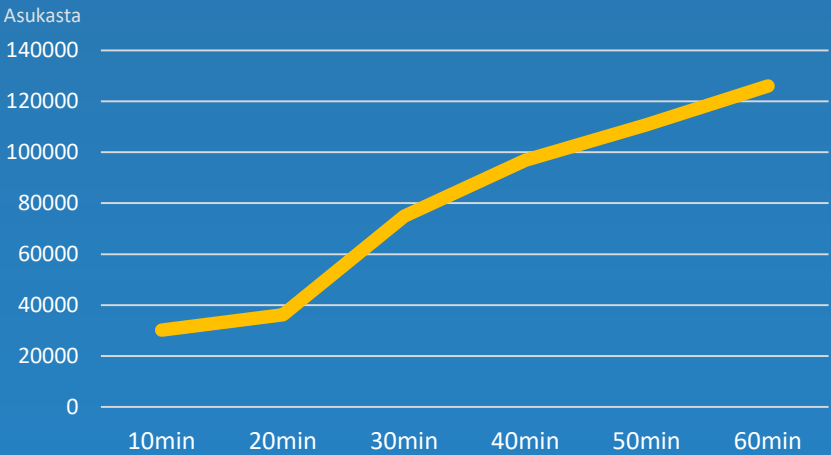

Befolkningen på verknings- området för Karleby-Jakobstad flygplats

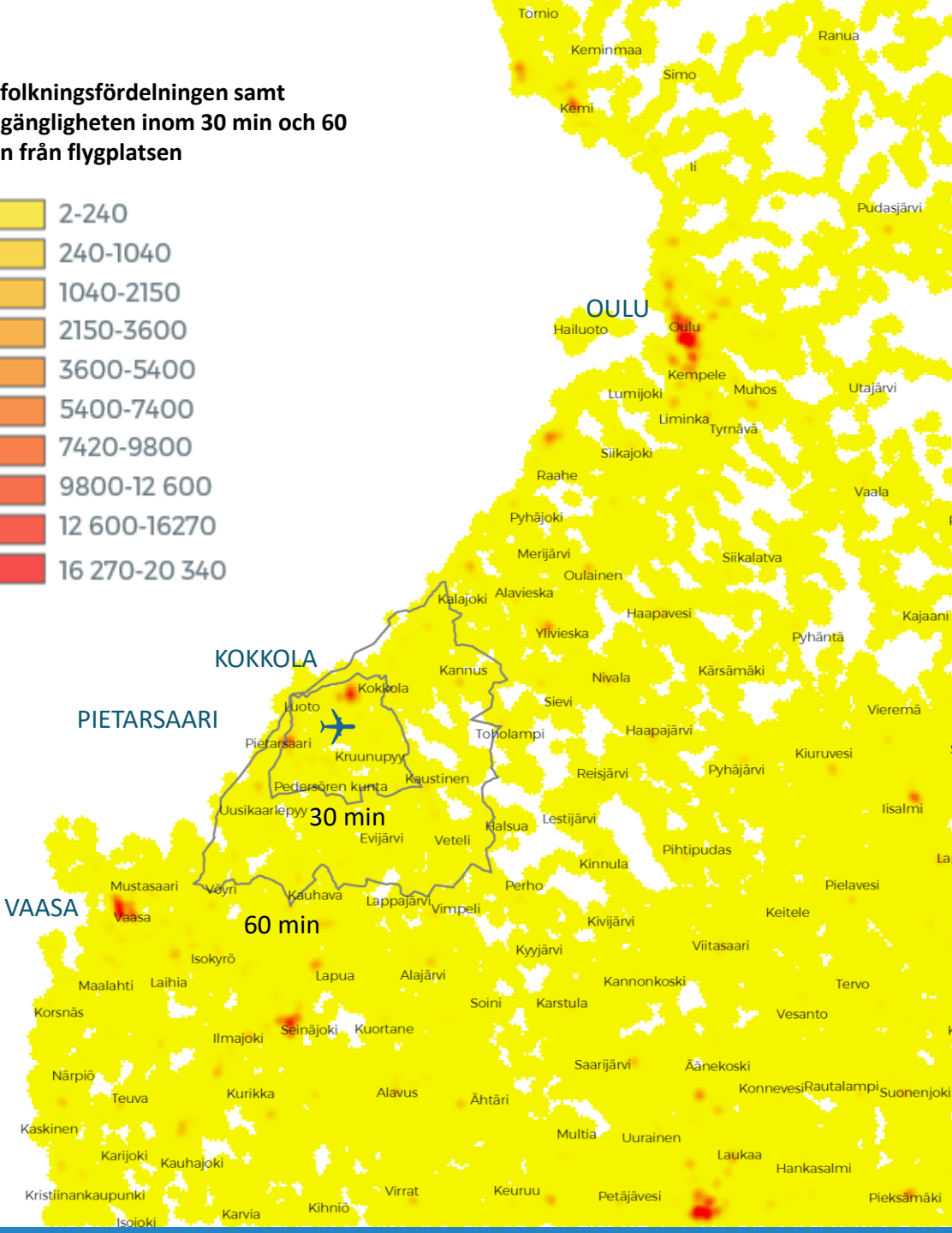
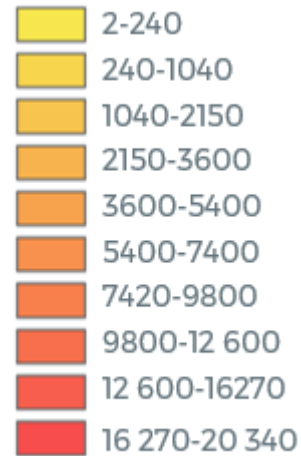
Området kring flygplatsen har en befolkningspotential och turistmål som skapar förutsättningar för en ökning av utgående och inkommande turistflöden.

Inom en halvtimmes bilresa från Karleby-Jakobstad flygplats bor 75 000 invånare och inom en timmes bilresa ca 130 000 invånare. Förutom turistmålen i Karleby och Jakobstad finns också bl.a. Kaustby, sanddynerna i Kalajoki och Power Park inom verkningsområdet för flygplatsen.

Tillgängligheten för Karleby-Jakobstad flygplats

Befolkningsfördelningen samt tillgängligheten inom 30 min och 60 min från flygplatsen

Enkät om näringslivets behov av förbindelser

Som en del av undersökningen genomfördes en webbenkät bland företagen i regionen den 12-23 oktober 2018. Enkäten skickades ut till 540 av Österbottens handelskammars medlemsföretag och totalt 186 företag svarade, vilket innebär att svarsprocenten var 34.

Bland företagen som svarade på enkäten har tre av fyra företag färre än 50 anställda, 18 % har 50-249 anställda och 7 % har över 250 anställda.

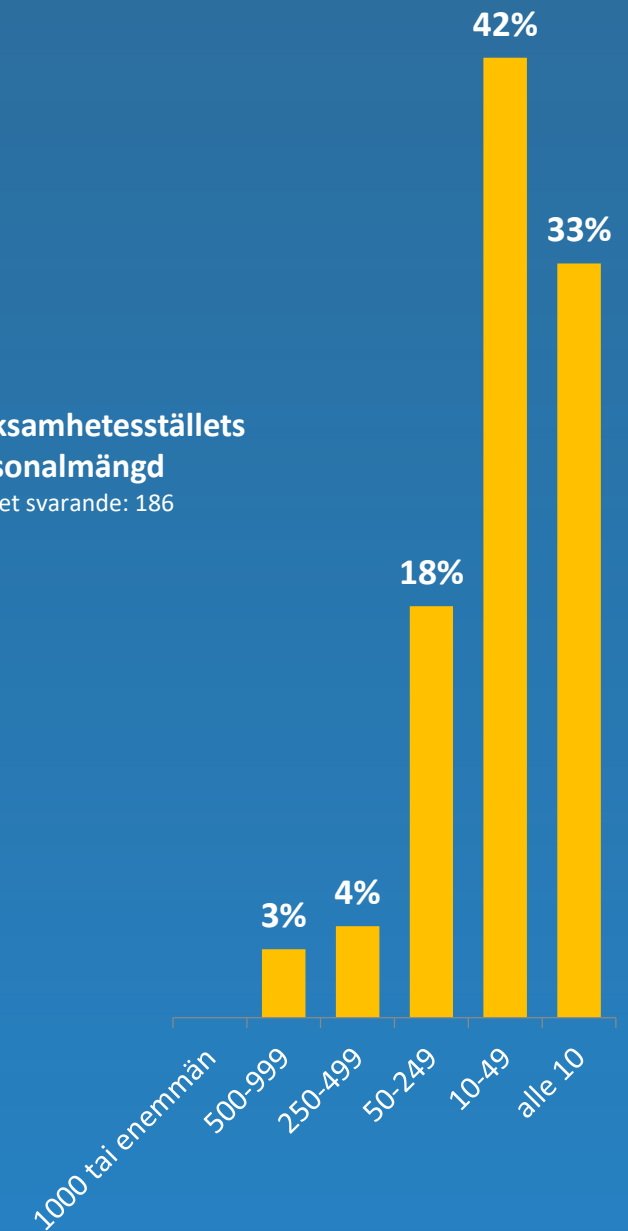
Enligt svaren i enkäten så är god tillgänglighet viktig för företagen.

TILLGÄNGLIGHETEN PÅVERKAR

- Internationella handeln
- Regionens image inom den internationella affärsverksamheten
- Affärsverksamhetens trygghet
- Förutsättningarna för investeringar
- Företagens etableringsbeslut
- Tillgången till arbetskraft
- Regionens och hela landets ekonomi

Verksamhetesställets personalmängd

Antalet svarande: 186

Betydelsen av Karleby-Jakobstad flygplats för regionens företag

Regionens affärsverksamhet är beroende av goda internationella förbindelser. En stor del av de företag som svarade på enkäten är verksamma på den internationella marknaden och upprätthållandet av internationella kontakter förutsätter en flygplats.

Karleby-Jakobstad flygplats påverkar regionens image i den internationella affärsmiljön. Kunder och samarbetspartner måste kunna erbjudas snabba, pålitliga och enkla förbindelser, och i det fallet är inte tåget en tillräckligt bra lösning. Respondenterna betonade att det är viktigt att kunna sköta arbetsresorna som dagsresor, och med goda flygförbindelser är det här möjligt både från Helsingfors och från många viktiga destinationer i Europa.

Vissa av företagen som svarade på enkäten har också verksamhetspunkter i andra nordiska länder, och företagen betonade att goda flygförbindelser är viktiga för samarbetet. Man påpekade också att god tillgänglighet förbättrar förutsättningarna för investeringar, och att bra förbindelser ger verksamheten en viss trygghet.

Några respondenter rapporterade att de i huvudsak använde sig av Vasa flygplats på grund av de dåliga förbindelserna från Karleby-Jakobstad. Många ansåg ändå att en flygplats på nära håll är viktig för de företag och den verksamhet som de representerade.

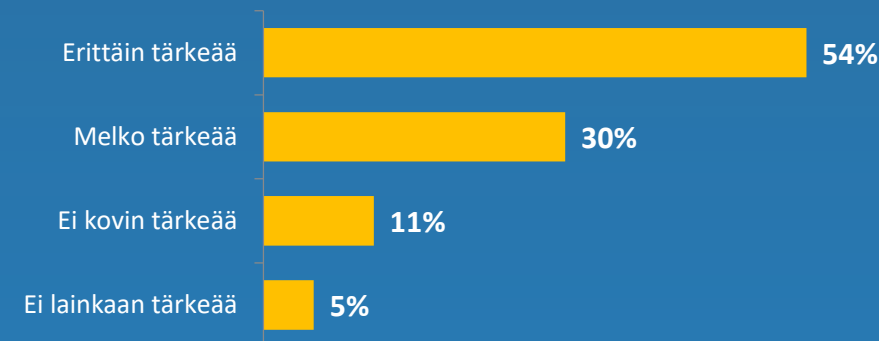

”
Fungerande flygförbindelser är viktig med tanke på våra företags image i den konkurrensutsatta internationella verksamhetsmiljön.
Smidiga förbindelser påverkar också etableringsbesluten, investeringsbesluten och tillgången till arbetskraft.
”

Paula Erkkilä, direktör, Österbottens handelskammare

Hur viktigt är det för ert företags image att det finns en flygplats på nära håll?

Antalet svarande: 186

84 % av företagen anser att en flygplats på nära håll är **viktig för företagets verksamhet och image**

Karleby-Jakobstad flygplats för affärsresor

Fyra av fem respondenter använder Karleby-Jakobstad flygplats för affärsresor. Till flygplatsen kommer man oftast med bil eller taxi. Endast cirka 10 % av de svarande använder buss för att ta sig till flygplatsen. 60 % av de svarande rapporterade att flygplatsens nuvarande tidtabeller inte är fördelaktiga för företagets behov.

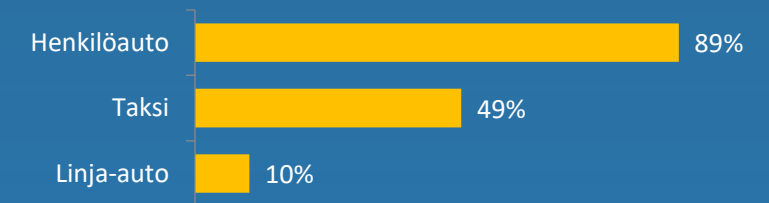
Bland de vanligaste affärsresedestinationerna utomlands finns Sverige (92 respondenter) och Tyskland (54 respondenter). Danmark, Storbritannien, Nederländerna och Norge var också vanliga destinationer. 10-20 personer av respondenterna reser till dessa destinationer. Bland företagen i regionen görs också affärsresor till andra delar av Europa, USA och Asien.

Vilket färdmedel använder er personal för att åka till Karleby-Jakobstad flygplats?

Antalet svarande: 142, antalet svar: 219

Bland svaren fanns det möjlighet att välja flera alternativ

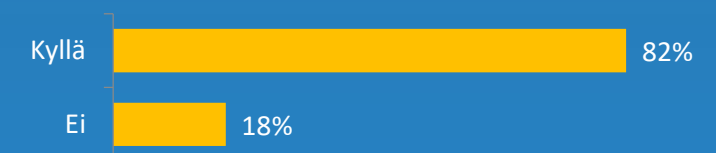
Är de nuvarande flygtidtabellerna för Jakobstad-Karleby flygplats fördelaktiga för ert företags behov?

Antalet svarande: 182

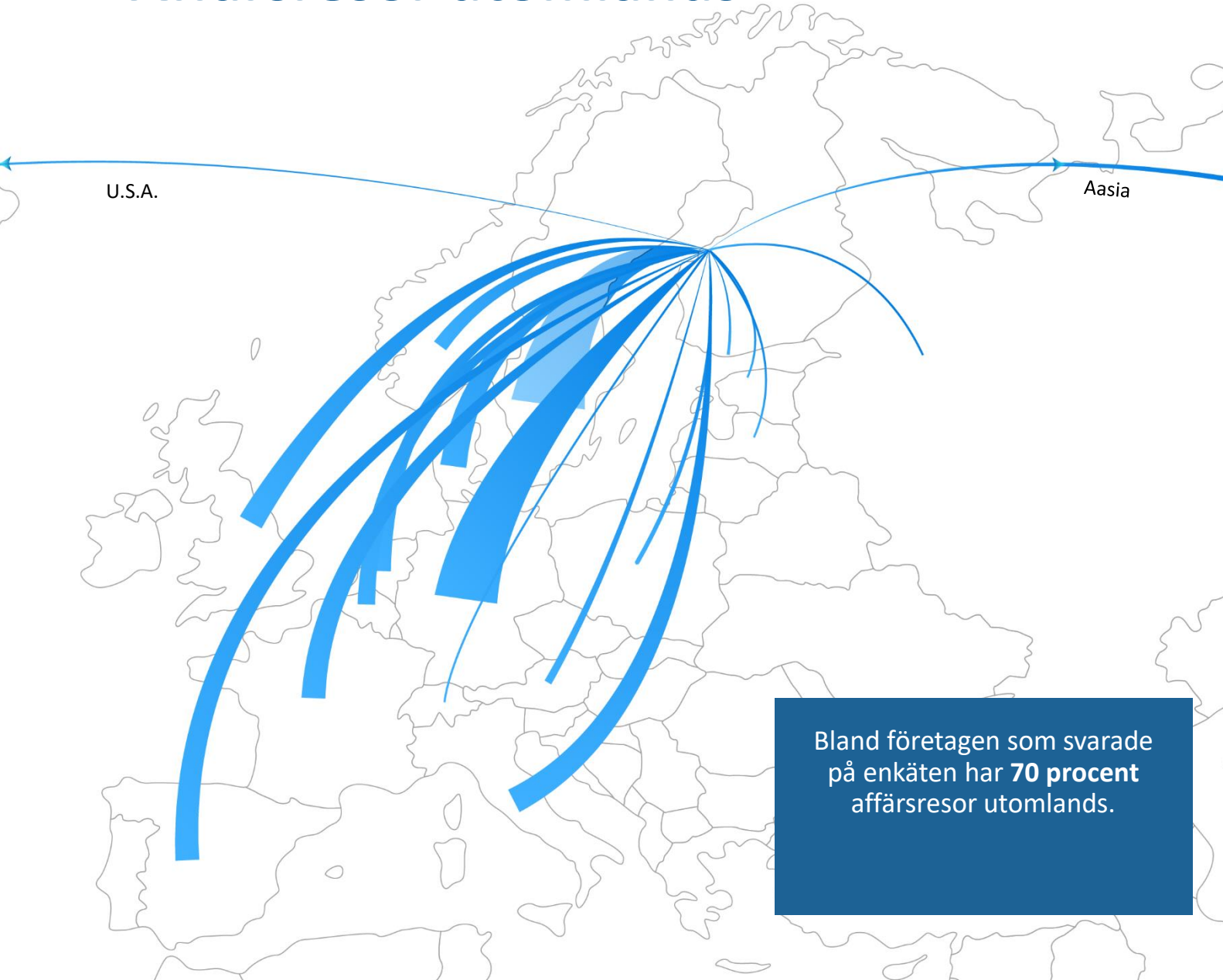

Använder era anställda Karleby-Jakobstad flygplats för affärsresor?

Antalet svarande: 182

Affärsresor utomlands

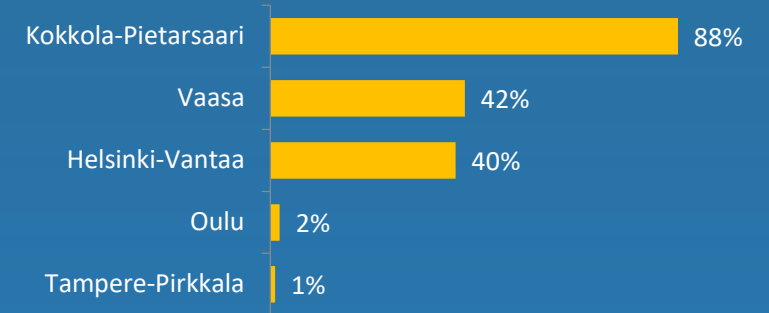

Bland företagen som svarade på enkäten har **70 procent** affärsresor utomlands.

Från vilken flygplats börjar era arbetsresor som går utomlands?

Antalet svarande: 129, antalet svar: 223.

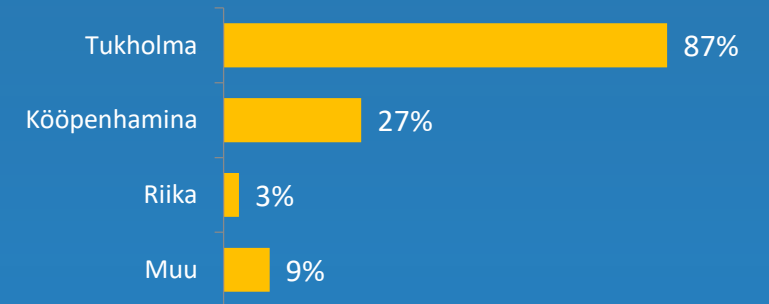
Bland svaren fanns det möjlighet att välja flera alternativ

Om det skulle finnas direktflyg från Karleby-Jakobstad flygplats till central flygplatser utomlands, vilka skulle betjäna behoven på ert verksamhetsställe bäst?

Antalet svarande: 124, antalet svar: 157.

Bland svaren fanns det möjlighet att välja flera alternativ

Kunden alltid i centrum – även inom flygtrafiken

”Utländska kunder borde snabbt kunna besöka fabriken för att bekanta sig med verksamheten. Detta är särskilt viktigt innan en ny kundrelation uppstår så att företaget får ett ansikte och sålunda sticker ut från sina konkurrenter. Upptagna kunder har inte tid att resa med tåg.”

*Leif Fagernäs, verkställande direktör,
Best-Hall Ab*

”Ändamålsenliga tidtabeller är viktiga. Dåliga tidtabeller leder till att efterfrågan kollapsar.”

*Jarmo Herronen, verkställande direktör,
Boliden Kokkola Ab*

”Österbottens båda exportpooler (Karleby-Jakobstad och Vasa) behöver varsin egen flygplats.”

*Peter Björk, verkställande direktör,
Solving Ab*

”Goda flygförbindelser och lagom stora flygplan skapar efterfrågan på flygturer.”

*Stefan Sjöberg, verkställande
direktör, Mirka Ab*

”Ett tidigt morgonflyg är enormt viktigt, eftersom man då hinner med anslutningsflygen till destinationerna i Europa.”

*Janne Ylinen, verkställande direktör, Kokkolan
Halpa-Halli Ab*

Flygtidtabeller ska betjäna kundernas behov

Bland svaren i företagsenkäten lyftes i synnerhet tre olika behov av flygförbindelser fram: dagsresor från Karleby-Jakobstad till Helsingfors eller Stockholm, dagsresor till destinationer i Europa samt kundernas och samarbetspartnernas resor, ofta dagsresor, till regionens företag.

Att öppna en flygförbindelse till Stockholm så snart som möjligt är av största vikt för företagen i regionen. Det finns behov av både dagsresor till Stockholm och förbindelser till anslutningsflygen från Stockholm till destinationerna i Europa.

Det vanligaste behovet är en flygförbindelse från Karleby till Helsingfors på morgonen så att man hinner till centrum för möten som börjar kl. 9-10. Resenärer som har ett anslutningsflyg till Europa betjänas bra med nuvarande tidiga flyget (kl. 5:30).

På eftermiddagen finns det ett behov av ett returflyg till Karleby genast efter arbetsdagen kl. 16-19. Det andra viktiga returflyget från Helsingfors till Karleby är sent på kvällen (kl. 23-01) som man hinner hem med till natten från destinationerna i Europa.

Från Helsingfors till Karleby finns det behov av en flygförbindelse på morgonen med vilken kunder och andra samarbetspartner kan komma till Karleby för dagen. En lämplig tid för ett returflyg till Helsingfors är kl. 16-18, dvs. efter arbetsdagen.

Flygtidtabeller som betjänar företagen bäst

KOK-HEL, avgångstid KOK

kl. 5-6

kl. 7-8

kl. 16-19

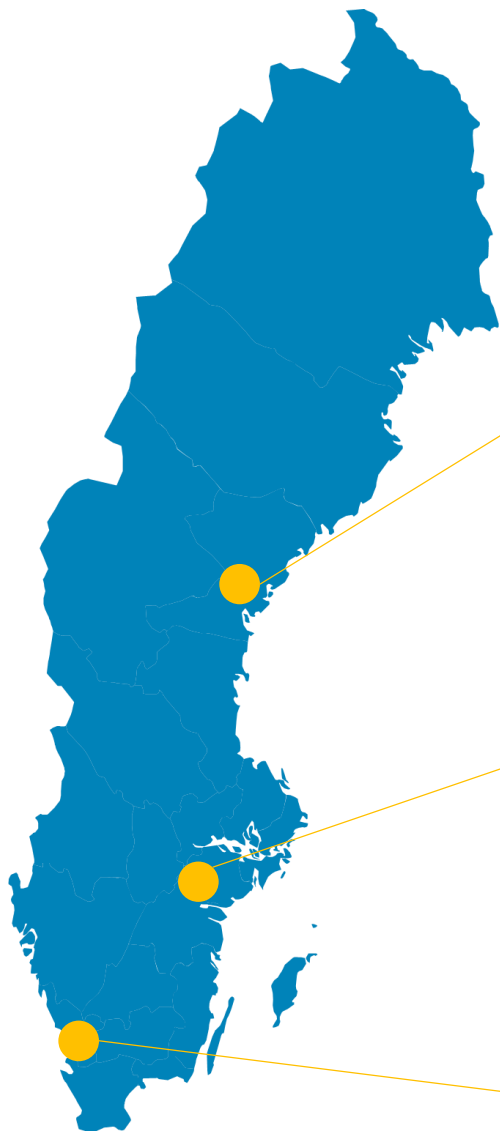
HEL-KOK, ankomsttid KOK

kl. 8-9

kl. 16-19

kl. 23-01

Exempel på flygplatser i Sverige

Sundsvall Timrå flygplats

Sundsvall Timrå flygplats ligger 21 km från Sundsvalls centrum och 10 km från Timrås centrum. Under sommaren 2013 överfördes äganderätten till flygplatsen från Swedavia till kommunerna Sundsvall och Timrå. Sundsvalls innehav är 84 % och Timrås 16 %. Flygplatsen drivs av två bolag, Midlanda Fastighet AB och Midlanda Flygplats AB. Sedan 2015 har antalet passagerare på flygplatsen ökat med cirka 10 000 passagerare per år. År 2017 var antalet passagerare cirka 290 000. Flygplatsen har regelbundna förbindelser till Stockholm Arlanda och Bromma samt till Göteborg. Sommartid flyger man till Visby och charterflygningar går året runt. Flygplatsens fjärrstyrda flygledning sköts av Remote Tower Center på Sundsvall flygplats.

Norrköping flygplats

År 2006 tog kommunen över ansvaret för Norrköping flygplats. Under de följande åren fick man till stånd en snabb utveckling av passagerarmängden. Det krävde att kommunen satsade kraftigt på sådana åtgärder där man knöt an lokala, nationella och internationella företag till flygplatsen. År 2017 hade flygplatsen över 100 000 passagerare.

Ängelholm flygplats

Ängelholm flygplats förvärvades år 2011 av PEAB AB och flygplatsen är det enda privatägda flygplats i Sverige. Flygplatsen vill satsa på kvalitet och kundupplevelser: korta resetider till flygplatsen, cirka 30 minuter från flera större orter, snabb bagagehantering och smidig parkering nära ingången till terminalen samt komfort och smidighet längs hela resekedjan.

Konkurrensen från Malmö och Köpenhamns flygplatser är tuff för Ängelholm flygplats, men tack vare det företagsmässiga tillvägagångssättet har man lyckats nå över 400 000 passagerare per år. Det finns gott om företag i området, men det har också satsats på turismen.

Möjligheterna med fjärrstyrd flygledning

Fjärrstyrd flygledning (Remote Tower Services, RTS) är ett nytt teknikkoncept som kan användas för att digitalt sköta traditionell flygledning från en avlägsen plats. Sverige är en pionjär inom denna teknik och konceptet har väckt internationellt intresse inom flygbranschen. Saab har utvecklat teknologin för fjärrstyrningen som Luftfartsverket (LFV) har tagit i bruk i Sverige.

Den första fjärrstyrda flygplatsen var Örnsköldsvik och den har styrts från Remote Tower Center i Sundsvall sedan april 2015. LVF håller också på och startar upp ett fjärrstyrningscenter i Arlanda.

Flygtrafikledningstjänster står för 30-40 % av flygplatsens operativa kostnader. Fjärrtornslösningen möjliggör betydande kostnadsbesparingar. Tjänsten kan levereras just då när det finns behov. Dessutom är den nya teknologin säkrare än den traditionella: vid dåliga väderförhållanden är kvalitetsnivån högre med den digitala tjänsten, platser kan zoomas in och flera typer av information kan fogas till samma skärm.

Bild: LFV

**POHJANMAAN
KAUPPAKAMARI**

**KOKKOLAN
KAUPUNKI**

